

HAVA KİRLİLİĞİ VE KONTROLU ULUSAL SEMPOZYUMU-2008 SONUÇ BİLDİRGESİ

Hava Kirlenmesi Araştırmaları ve Denetimi Türk Milli Komitesi ile Mustafa Kemal Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi'nin işbirliği ile düzenlenen "Hava Kirliliği ve Kontrolü Ulusal Sempozyumu-2008" 22-25 Ekim 2008 tarihlerinde Hatay'da gerçekleştirilmiştir. Hava kirliliği ve kontrolü konusunda ülkemizin değişik üniversitelerinde çalışan bilim insanları ile kamu ve özel sektörde uygulamalarda yer alan uzmanların katıldığı sempozyumda 83 bildiri sunulmuş ve tartışılmıştır.

Sempozyum sürecinde ülkemizde yaşanan problemler ve çözüm önerileri konusundaki tespitleri içeren sempozyum sonuç bildirgesi, kapanış oturumunda oy birliği ile kabul edilmiş ve alınan kararların kamuoyu ile paylaşılması kararlaştırılmıştır. Alınan kararlar, "genel değerlendirmeler" ve "Hatay bölgesinde yaşanan problemlerin çözümüne yönelik bölgesel boyuttaki öneriler" olarak iki bölümde aşağıda verilmiştir:

Genel Değerlendirme ve Öneriler

- Hava kalitesi ile ilgili mevzuatı hazırlayan ve/veya uygulamakla yükümlü olan ulusal ve yerel tüm kamu kurum ve kuruluşlarının araştırma yapan kuruluşlara ve üniversitelere özellikle bilgi temininde destek vermesi,
- Halkın hava kirliliği konusundaki farkındalık ve bilinç düzeyini arttırmaya yönelik eğitim faaliyetlerinin yaygın iletişim araçları yardımıyla geniş kitlelere, örgün olarak ise seçilen hedef gruplara uygulanması,
- Ülke genelindeki örgün ve uzaktan eğitim kademelerinin tümünde çevre konusunda bilinç düzeyini arttırmaya yönelik derslerin ilk ve ortaöğretim müfredatına eklenmesi; meslek eğitiminde ve genelde üniversite düzeyindeki eğitimde yerini alması,
- Ülke genelinde hava kirliliği konusunda çalışan insan sayısında ve çalışmalarda kullanılan fiziksel altyapı konusunda belirgin oranda artış olduğu, ancak bu çalışmaların fayda/maliyet açısından daha etkin hale getirilmesi için söz konusu çalışmalardan edinilen bilgi birikiminin mevcut sorunlara çözüm getirecek şekilde kullanılması ve özellikle uygulayıcı makamlar tarafından hayata geçirilmesi,
- Hava kalitesi değerlendirme çalışmalarında hava, su ve toprak arasındaki geçişlerin mutlaka göz önünde bulundurulması ve entegre bir yaklaşımın benimsenmesinin değerlendirmelerin daha sağlıklı yapılabilmesi açısından önemli olduğu,

- Hava kalitesinin ön değerlendirmesinin yapılmasında emisyon envanteri çalışmalarının kullanılmasının yadsınamayan önemini dikkate alarak bu tür çalışmalarda,
 - belirsizliklerin hesaplanması konusunda çaba sarfedilmesi,
 - zaman ve mekansal çözünürlüklerinin arttırılması,
 - gerekli verilerin temininde yaşanan güçlüklerle çözüm getirebilmek üzere çalışmalar yapılması,
 - taşıt kaynaklı emisyon envanterlerinin hazırlanması konusundaki çalışmalarda nitelik ve nicelik olarak artış olduğu, ancak bu tür çalışmalarda kullanılan metodolojilerin ve özellikle bu tür çalışmalarda kullanılacak veri toplama sürecinin de sistematik hale getirilmesi gereksinimi,
 - ulusal emisyon faktörlerinin üretilmesi yönünde araştırmalar yapılması,
- 2013 yılına kadar tüm illerde tamamlanması beklenen temiz hava planlarının hazırlanmasında belirli bir standardizasyonun sağlanması,
- Hava kirliliğinin park-bahçe ve yeşil alanlara etkilerinin izlenmesi ve değerlendirmesi konusundaki çalışmaların yaygınlaşmasının sağlanması,
- Hava kirleticilerin tarihi eser ve binalara etkileri konusundaki araştırma çalışmalarının yaygınlaştırılması ve bu konu kapsamında elde edilecek sonuçlar hakkında yerel ve ulusal mercilerin bilgilendirilmesinin gerekli önlemlerin alınması sırasında yol gösterici olacağının dikkate alınması,
- Kentlerde ve çalışma ortamlarında bulunan hava kirletici bileşenlere maruz kalınması nedeniyle oluşan sağlık etkilerinin belirlenmesi konusundaki özellikle multidisipliner çalışma gerektiren doz ve etki belirleme çalışmalarının yaygınlaşmasına duyulan gereksinim,
- Zamanımızın büyük bir kısmını geçirdiğimiz iç ortam hava kalitesi izleme ve değerlendirme çalışmalarına ağırlık verilmesi gerektiği,
- Biyojenik hava kirleticilerin ölçüm izleme çalışmaları, kaynaklarının belirlenmesi, etkilerinin ve kaynakların kontrolü konusunda da çalışmaların yapılmasının gereksinimi,
- Hava kalitesi modelleme çalışmalarında belirsizlik analizlerinin ve validasyon çalışmalarının mutlaka yapılması,
- Hava kirletici kaynakların belirlenmesine yönelik çalışmalarda uzak mesafeli taşınımların mutlaka göz önünde bulundurulması gerektiği, ülkemize dışarıdan gelen ve dışarıya gönderilen uzak mesafeli taşınımın belirlenme çalışmalarının tamamlanması için çalışmaların yoğunlaştırılması,

konularında fikir birliğine varılmıştır.

HATAY Bölgesinde Yaşanan Problemlerin Çözümüne Yönelik Bölgesel Boyuttaki Öneriler

Antakya, İskenderun ve Payas bölgesinde yaşanmakta olan hava kirliliğinin kontrolü ve önlenmesine yönelik olarak yapılması gereken eylemler aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

- Hatay ilinin temiz hava planının hazırlanması,
- Emisyon envanterlerinin hazırlanması ve güncel tutulması,
- Yörede bileşen çeşitliliği açısından detaylı bir hava kalitesi ölçüm çalışmasının yapılması,
- Yöredeki hava kirliliğinin hem çalışanlara hem de bölgede yaşayanlara özellikle de çocuklara sağlık etkilerinin belirlenmesine yönelik çalışmaların yapılması ve sonuçlarının değerlendirilerek geliştirilecek önerilerin ilgili makamlarla paylaşılması,
- Yörede yaşayan halkın hava kirliliği konusundaki farkındalık düzeyini arttırmaya yönelik olarak uygulanan anket sonuçları halkın hava kirliliğinden yüksek oranda şikayetçi olduğunu göstermektedir. Bu konu kapsamında halkın bilinç düzeyini arttırmaya yönelik eğitim faaliyetlerinin özellikle hedef gruplar seçilerek gerçekleştirilmesi,
- Benzer özelliklere sahip İzmir Aliağa bölgesinde gerçekleştirilen geniş kapsamlı bir TÜBİTAK projesinde dış hava kalitesi, kirletici kaynaklar ve kirleticilerin sağlık etkileri kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Diğer bilimsel çalışmalarda da sanayicilerin isteği doğrultusunda kaynaklar çevresinde gerçekleştirilen emisyon ve hava kalitesi ölçümleri de dikkate alınarak yöredeki sanayiye daha yakın bölgede havada ve toprakta kalıcı organik kirleticiler ile değişik elementlerin seviyeleri belirlenmiştir. Bu çalışmaların sonuçlarına bakılarak, demir çelik endüstrisinin ülkemiz koşullarında oldukça önemli düzeyde sağlık riskleri yaratmakta olduğu ve bu çalışmaların hem Aliağa'da daha geniş bir alana yayılması hem de benzer sanayi yapılaşmasına sahip olan İskenderun-Payas bölgesinde de gerçekleştirilerek sağlık risklerinin belirlenmesi gerektiği,
- Aliağa'da gerçekleştirilen proje kapsamında elde edilen deneyimin, ölçüm ve değerlendirme programının benzer özellikler gösteren İskenderun-Payas bölgesindeki çalışmalar kapsamında kullanılması,
- Aliağa'da kullanılan ve havadaki kalıcı organik kirleticilerin diğer çevresel ortamlara geçişleri ile ilgili olarak geliştirilmiş olan modellerin, benzeri bölgelerde yaşanan kirlilik problemlerinin çözümünde dikkate alınması gerekli yöntemler olduğu,
- Hava kirletici kaynakların yörede özellikle yüksek kesimlerdeki orman alanlarını olumsuz yönde etkilediği, bunda en önemli payın başta SO₂ emisyonları olmak üzere fosil yakıt kaynaklı hava kirleticilere ait olduğu, ayrıca gözlemlerin ozon konusunda da dikkatli olunması gerektiğini gösterdiği; bu konularda herhangi bir önlem alınmaması durumunda ileride ormanlarda ekolojik dengenin ve yağış rejimlerinin etkileneceği ve buna bağlı olarak başta sel felaketleri olmak üzere doğal afetlerin yaşanabileceği, ortak görüşüne varılmıştır.